

Krop og ydre

Niels Ulrik Sørensen, Jens Christian Nielsen & Martha Nina Osmec

1. Indledning

Nutidens unge vokser op omgivet af perfekte kroppe. Hvor de end befinder sig, er der billeder af veltrimmede, velplejede og velklædte kroppe, der er klinisk rensset for alle synlige fejl og mangler (Sørensen & Knudsen 2006, Nielsen m.fl. 2010). Det kan være noget af en udfordring at forlige sig med sin egen krop, når idealkroppen således udgør en allestedsnærværende reference. Det gælder for mennesker i alle aldersgrupper. Men der er nogle særlige ting på spil i ungdomsårene.

Den identitetsmæssige udvikling i ungdomsårene er nært forbundet med den kropslige udvikling, der i disse år kan tage pusten fra de fleste: Inden puberteten var man måske en langlemmet pige uden et gram fedt på kroppen, og pludselig viser ens spejlbillede både hofter og lår. Eller man var måske en af klassens fremmeligste drenge, som nu distanceres af de fleste af kammeraterne, der har fået længere og kraftigere kroppe (Frisén 2006).

Der er intet nyt i, at det kan være svært for unge at finde sig til rette med disse kropslige forandringer og de identitetsmæssige brydninger, som følger med dem. Når man vokser op i en tid, hvor kropsidealerne både er blevet snævrere og fylder mere, er der imidlertid visse problemstillinger, som forstærkes og udbredes. Undersøgelser viser således, at nutidens unge i stigende grad kæmper med lidelser, der har kroppen og det ydre som omdrejningspunkt. Udover velkendte lidelser som anoreksi, bulimi og overspisning, har der i de senere år været en voldsom vækst i antallet af unge, der ikke direkte kan påhæftes en egentlig diagnose, men som bakser med voldsomme problemstillinger, der i vid udstrækning minder om disse lidelser (Waadegaard 2010 og 2010a, Lunn m.fl. 2010, Nielsen m.fl. 2010 og Orbach 2009).

Denne undersøgelse er ikke tilrettelagt med henblik på at indfange unges spiseforstyrrelser og de dertil relaterede problemstillinger. Hensigten er snarere at indkredse orienteringer og adfærdsmønstre i de unges forhold til krop og det ydre, som kan være forbundet til en større eller mindre trivsel. Det gør vi først ved at udforske de unges forhold til kroppen og det ydre meget bredt: vi undersøger, hvor optaget de er af disse størrelser, hvordan de ser på deres egne kroppe osv.

Dernæst indkredser vi forskellige adfærdsformer i forhold til kroppen og det ydre. Vi skelner mellem spiserelaterede og ikke-spiserelaterede adfærdsformer og bevæger os fra slankekur over opkastninger til brug af anabolske steroider, dvs. fra adfærdsformer, der umiddelbart forekommer ganske harmløse, til adfærdsformer, der tydeligvis er problematiske. Når vi har belyst sammenhænge mellem disse problemstillinger og de problemstillinger, vi har beskæftiget os med i de øvrige kapitler i rapporten, undersøger vi slutteligt, hvordan de unges forhold til krop og ydre er forbundet til deres subjektive oplevelser af sig selv og deres liv, som de kommer til udtryk i de unges svar på vores fire trivselsspørgsmål fra kapitel 2.

2. Forhold til krop og ydre

Med henblik på at indkredse, hvilken rolle kroppen og det ydre spiller i de unges liv, har vi indledningsvis spurgt dem, hvor stor betydning de tillægger udseendet.

Som det fremgår af tabel 1, er der en massiv majoritet af de unge, som svarer, at de tillægger udseendet nogen, stor eller meget stor betydning (84,7 pct.), mens kun en lille del af de unge (15,2 pct.) svarer, at de tillægger udseendet lille eller meget lille betydning. Der er således intet usædvanligt i at gå op i sit udseende – snarere tværtimod. Næsten halvdelen af de unge (49,5 pct.) i undersøgelsen svarer således, at de tillægger deres udseende stor eller meget stor betydning.

Tabel 1: Hvor stor en betydning tillægger unges deres udseende? Køns- og aldersfordelt.			
Hvor stor betydning har dit udseende for dig?			
	Lille eller meget lille betydning	Hverken stor eller lille betydning	Stor eller meget stor betydning
Unge mænd:	***19,2%	***36,2%	***44,6%
15-19-årige mænd	**21,2%	**37,9%	**40,9%
20-24-årige mænd	**17,1%	**34,2%	**48,7%
Unge kvinder:	***11,2%	***34,4%	***54,4%
15-19-årige kvinder	*13,0%	*32,1%	*54,9%
20-24-årige kvinder	*9,2%	*36,9%	*53,9%
Alle unge	15,2%	35,2%	49,5%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Deler vi svarene på køn, kan vi dog konstatere, at der er signifikant flere unge kvinder (54,4 pct.) end unge mænd (44,6 pct.), der tillægger udseendet stor eller meget stor betydning.

Deler vi yderligere hvert køn på alder, ser vi imidlertid store forskelle på de yngste og de ældste unge mænd: mens andelen af de 15-19-årige mænd, der tillægger udseendet stor eller meget stor betydning, blot er på 40,9 pct., gælder det samme for hele 48,7 pct. af de 20-24-årige mænd.

Der er m.a.o. en signifikant forskel på de to mandlige aldersgrupper, som vi ikke genfinder hos de unge kvinder: her er der faktisk lidt færre blandt de ældre (53,9 pct.) end blandt de yngre (54,9 pct.), der angiver, at de tillægger udseendet stor eller meget stor betydning, men denne forskel er ikke signifikant. Så mens de unge mænds optagethed af udseendet ser ud til at være tiltagende med alderen, ligger de unge kvinders optagethed på et stabilt niveau.

Vi kan således konstatere, at de unge kvinders optagethed af det ydre samlet set overstiger de unge mænds, men at kønnene tilnærmer sig hinanden med alderen. Og at det vel at mærke er en tilnærmelse, der i højere grad skyldes bevægelser hos de unge mænd end hos de unge kvinder.

Vil man forstå, hvilken betydning kroppen og det ydre har for de unge, er det ikke tilstrækkeligt blot at spørge til den grad af betydning, de tillægger udseendet. Set i lyset af det øgede ansvar, de unge oplever for selv at udforme deres kroppe, samt de snævre kropsidealer, som udgør en stadig vigtigere reference for denne udformning, vil det også være relevant at spørge mere specifikt til, hvordan de har det med deres egne kroppe.

Vi har derfor også spurgt de unge i undersøgelsen, hvor tilfredse eller utilfredse de er med deres egne kroppe. Som det fremgår af tabel 2, angiver ca. to tredjedele af de unge, at de er tilfredse eller meget tilfredse med deres egne kroppe, mens kun en tiendedel er utilfreds eller meget utilfreds. Så det ser ikke umiddelbart ud som om de snævre kropsidealer har medført en generel utilfredshed med kroppen blandt de unge i undersøgelsen, selvom der er en del unge, som ikke er helt tilfredse med deres kroppe.

Tabel 2: Hvor tilfredse er unge med deres egen krop? Køns- og aldersfordelt.			
Hvor tilfreds eller utilfreds er du med din krop?			
	Utilfreds eller meget utilfreds	Hverken tilfreds eller utilfreds	Tilfreds eller meget tilfreds
Unge mænd:	***7,7%	20,1%	***72,2%
15-19-årige mænd	**6,1%	**18,4%	**75,5%
20-24-årige mænd	**9,4%	**22,1%	**68,5%
Unge kvinder:	***14,2%	25,2%	***60,5%
15-19-årige kvinder	*14,4%	*22,2%	*63,4%
20-24-årige kvinder	*14,0%	*28,6%	*57,5%
Alle unge	10,9%	22,6%	66,5%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001			

Som det ligeledes fremgår af tabellen, er der dog også her betydelige køns- og aldersforskelle. Der er således signifikant flere unge mænd (72,2 pct.) end unge kvinder (60,5 pct.) i gruppen af tilfredse eller meget tilfredse, mens der er signifikant flere unge kvinder (14,4 pct.) end unge mænd (7,7 pct.) i gruppen af utilfredse eller meget utilfredse.

Hos begge køn ser vi desuden, at tilfredsheden er mindre blandt de 20-24-årige end blandt de 15-19-årige. Der er således færre i den ældste aldersgruppe hos begge køn, som er tilfredse eller meget tilfredse.

Sammenholder vi tilfredsheds mønstrene med optagetheds mønstrene, kan vi se, at en større eller mindre tilfredshed med egen krop i vid udstrækning optræder de samme steder som en større eller mindre optagethed af udseendet: de unge kvinder er generelt mere optagede af deres udseende end de unge mænd og er tilsvarende mere tilfredse med deres krop, ligesom de 20-24-årige unge mænd er mere optagede af deres udseende end de yngste og tilsvarende mere utilfredse med deres kroppe.

Hos kvinderne er den ældste aldersgruppe dog mere utilfredse med deres egen krop end den yngste, uagtet at den ældste aldersgruppe går en anelse mindre op i udseendet end de yngste. Så her brydes tilbøjeligheden til, at tilfredshed og optagethed svinger op og ned

på samme måde. Den ældste gruppe af unge kvinder viser tværtimod, at en højere grad af utilfredshed med kroppen kan være forbundet med en lavere grad af optagethed af udseendet.

Den slanke, hårde krop, hvor fedtet er minimeret og musklerne er trimmet, er blevet et kropsideal for både unge kvinder og mænd (Sørensen, N.U. 2008, Nielsen m.fl. 2010). Den enkeltes kropsvægt er en blandt flere indikatorer på, hvordan den enkeltes krop placerer sig i forhold til dette ideal. Det er derfor ikke overraskende, at vægt og vægtsvingninger er genstand for megen opmærksomhed i disse år. Ens vægt er således i sig selv blevet et tegn på, om man har en god eller en dårlig krop.

Med henblik på at få et indblik i, hvor meget vægten fylder i den enkelte unges bevidsthed og hverdagsliv, har vi derfor spurgt de unge om, hvor ofte de tænker på deres vægt. Af tabel 3 fremgår det, at omkring hver tredje ung (33 pct.) ofte eller altid tænker på sin vægt, mens halvdelen (49,9 pct.) sjældent eller aldrig gør det. Resten – svarende til 17,1 pct. af de unge – angiver, at de tænker på deres vægt engang imellem.

Tabel 3: Hvor ofte tænker unge på, hvad de vejer? Køns- og aldersfordelt			
Hvor ofte tænker du på din vægt?			
	Ofte eller altid	Hverken ofte eller sjældent	Sjældent eller aldrig
Unge mænd:	***24,8%	15,2%	***60,0%
15-19-årige mænd	***20,9%	***14,6%	***64,5%
20-24-årige mænd	***29,1%	***15,8%	***55,1%
Unge kvinder:	***41,6%	19,0%	***39,5%
15-19-årige kvinder	39,1%	19,0%	42,0%
20-24-årige kvinder	44,3%	19,0%	36,7%
Alle unge	33,0%	17,1%	49,9%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Også her spiller køn og alder dog en betydelig rolle. Der er således signifikant flere unge kvinder end mænd, der ofte eller altid tænker på deres vægt. Det gælder dog især i gruppen af 15-19-årige, hvor andelen af kvinder (39,1 pct.), der ofte eller altid tænker på deres vægt, er næsten dobbelt så stor som andelen af mænd (20,9 pct.). Blandt gruppen af 20-24-årige er forskellen mellem kønnene en anelse mindre: her tænker 44,3 pct. af kvinderne ofte eller altid på deres vægt, mens det samme er tilfældet for 29,1 pct. af mændene.

Samtidig er andelen af unge mænd på begge alderstrin, der sjældent eller aldrig tænker på deres vægt, signifikant højere end andelen af kvinder: 64,5 pct. af de 15-19-årige mænd tænker sjældent eller aldrig på deres vægt, mens det samme er tilfældet for 42 pct. af kvinderne. Blandt de 20-24-årige er tallene faldet nogenlunde lige meget hos begge køn: mens 55,1 pct. af mændene i denne aldersgruppe sjældent eller aldrig tænker på deres vægt, gælder det for 36,7 pct. af kvinderne.

Hos begge køn kan vi således konstatere, at der i den ældste aldersgruppe på den ene side er flere, der ofte eller altid tænker på deres vægt, mens der på den anden side er fær-

re, som sjældent eller aldrig gør det. Der er en klar tendens til, at de ældste unge i undersøgelsen uanset køn kærer sig mere om deres vægt end de yngste unge. Det er dog kun blandt de unge mænd, at tendensen er statistisk signifikant.

Ser vi alene på tilkendegivelsen af, at man tænker meget eller altid på vægten, kan vi dog konstatere, at springet fra de yngste til de ældste mænd er større end springet fra de yngste til de ældste kvinder. Så selvom kvinderne i begge aldersgrupper ligger på et højere niveau end mændene, dvs. at en større andel af dem tænker meget eller altid på deres vægt, så er afstanden mindre i den ældste aldersgruppe end i den yngste. Hermed genfinder vi de kønsmønstre, vi også så i forhold til de unges optagethed af udseendet og tilfredshed med kroppen, hvor de unge mænd, populært sagt, også nærmede sig de unge kvinder med alderen.

Det er yderligere værd at notere, at kvindernes optagethed af vægten, trods den mindskede afstand til mændene, ser ud til at øges med alderen – ganske som det var tilfældet med deres utilfredshed med kroppen, men modsat deres optagethed af udseendet generelt, der som bekendt faldt med alderen. Spørgsmålet er, om den øgede utilfredshed med kroppen, som vi ser hos kvinderne, således med alderen i højere grad forbindes med et øget fokus på et særligt aspekt ved kroppen – nemlig vægten – end til en optagethed af udseendet generelt?

Tøj er et vigtigt aspekt af det at gå op i sin krop og det ydre. Med tøjet kan man fremhæve bestemte aspekter af kroppen, iscenesætte denne, så den tager sig bedst muligt ud.

Men tøjet handler også i videre forstand om at iscenesætte sig selv: gennem tøjet kan man sende et signal til omverdenen om, hvem man er som individ. Mens tøj tidligere overvejende blev brugt til at udtrykke, hvilken samfundsgruppe man tilhørte, er forventningen i dag således, at tøjet har karakter af et selvudtryk.

Selvudtrykket udformes dog i et komplekst samspil med en markering af et gruppetilhørsforhold. Gennem tøjet udtrykker man altså ikke bare sig selv men også en forbindelse til bestemte sociale og kulturelle grupper, hvis stillkoder danner udgangspunkt for selvudtrykket, som dog helst ikke må ligge for tæt på koderne, da det så mister sin karakter af selvudtryk.

Denne dobbelthed kan være svær at mestre, så selvom det ofte siges, at i dag er ”alt tilladt”, kræver det betydelige kompetencer for unge mennesker i dag at iføre sig det rigtige tøj (Illeris m.fl. 2009). Vi har derfor spurgt de unge, om de synes, det er et pres at gå i det rigtige tøj.

Som det fremgår af tabel 4, oplever omkring 42 pct. af de unge i denne undersøgelse, at presset for at gå i det rigtige tøj er af nogen betydning (24 pct.), stort eller meget stort (18,1 pct.). Hele 57,1 pct. oplever dog kun et lille eller meget lille pres.

Tabel 4: Unges vurdering af i hvilket omfang, det er et pres for dem at skulle gå i det rigtige tøj			
Hvor stort et pres er det for dig at gå i det rigtige tøj (bestemte mærker tøj eller tøjmoder osv.)?			
	Lille eller meget lille pres	Hverken stort eller lille pres	Stort eller meget stort pres
Unge mænd:	57,4%	23,6%	19,1%
15-19-årige mænd	58,2%	22,4%	19,4%
20-24-årige mænd	56,4%	24,9%	18,7%
Unge kvinder:	56,7%	26,1%	17,2%
15-19-årige kvinder	*55,2%	*25,1%	*19,8%
20-24-årige kvinder	*58,3%	*27,3%	*14,4%
Alle unge	57,1%	24,8%	18,1%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001			

Mens de unge kvinder på de andre områder ligger over de unge mænd, ser vi her en ganske ligelig kønsfordeling: mens 43,3 pct. af de unge kvinder oplever, at presset for at gå i det rigtige tøj er af nogen betydning, stort eller meget stort, gælder det samme for 42,7 pct. af de unge mænd.

Lidt flere unge mænd (57,4 pct.) end kvinder (56,7 pct.) oplever derfor også et lille eller meget lille pres for at gå i det rigtige tøj.

Skelner vi mellem kategorierne pres af nogen betydning og stort/meget stort pres, ser det ud til, at flere unge mænd (19,1 pct.) end unge kvinder (17,2 pct.) oplever et stort eller meget stort pres. Forskellen er ikke statistisk signifikant, men indikerer dog, at de unge mænd er mere tilbøjelige til at befinde sig i ekstremerne end de unge kvinder.

Alder synes at være af mindre betydning for oplevelsen af pres blandt de unge som helhed, selvom vi dog kan konstatere, at der er en mindre andel af de ældste unge end af de yngste, der oplever, at presset for at gå i det rigtige tøj er af nogen betydning, stort eller meget stort. Dvs., at presset, populært sagt, ser ud til at aftage en smule med alderen.

Disse forskelle er dog ikke signifikante – bortset fra de forskelle, der gør sig gældende hos kvinderne. Blandt de yngste kvinder er det således 19,8 pct., der oplever således et stort eller meget stort pres, mens det samme blot er tilfældet for 14,4 pct. af de ældste kvinder.

Presset for at gå i det rigtige tøj falder på flere måder ved siden af de øvrige områder. Ikke mindst fordi det – i modsætning til udseendets betydning, utilfredsheden med kroppen og optagetheden af vægt – er lige stort hos de unge kvinder og de unge mænd. De to køn føler sig m.a.o. lige pressede til at gå i det rigtige tøj.

Det er dog ikke det samme som, at de føler sig pressede på samme måde. I undersøgelsen har vi ikke videre udforsket, hvori det oplevede pres består. Kvalitativ forskning peger imidlertid på, at unge mænd er mere optaget af mærketøj end unge kvinder og i højere grad vurderer sig selv og hinanden på, om mærkerne er rigtige, dyre mv. Kvinderne blander i højere grad end mændene dyre og billige tøjmærker men er til gengæld mere optagede af,

om det tøj, de ifører sig, rammer et selvudtryk, som på én og samme tid adskiller sig fra og refererer til stilkoderne i de sociale og kulturelle grupper, de forbinder sig med (fx Nielsen m.fl. 2010).

I det omfang, det er sådanne tilbøjeligheder, presset blandt de unge i undersøgelsen refererer til, kan man konstatere, at begge dele giver et nogenlunde lige stort pres, men at det er pres, som i nogen grad kan handle om forskellige ting.

Men hvilke sammenhænge er der mellem det at føle et stort pres for at gå i det rigtige tøj, ofte at tænke på sin vægt og tillægge udseendet stor på den ene side og det at være utilfreds med kroppen op den anden side? Som det fremgår af tabel 5, tillægger 59,1 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres kroppe, udseendet stor eller meget stor betydning, mens det samme er tilfældet for 49,6 pct. af alle de unge. På samme måde tænker 66,8 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres kroppe, ofte eller altid på deres vægt, mens det samme er tilfældet for 33,1 pct. af alle de unge.

På den anden side synes kun 17 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres kroppe, at det er et stort eller meget stort pres at gå i det rigtige tøj, mens det samme er tilfældet for 18,3 pct. af alle de unge i undersøgelsen. Og endnu flere – nemlig 19,5 pct. – af de unge, der er tilfredse eller meget tilfredse med deres kroppe, synes det er et stort eller meget stort pres at gå i det rigtige tøj. Så det er altså ikke alle slags fokus på krop og ydre, der ser ud til at være forbundet med kropsproblematikker som utilfredshed med egen krop.

Tabel 5: Sammenhæng mellem unges tilfredshed med deres krop og deres vurderinger af 1) betydningen af eget udseende, 2) hvor stort et pres det er at skulle gå i det rigtige tøj og 3) hvor ofte de tænker på deres egen vægt			
	Synes udseendet har stor eller meget stor betydning	Synes det er et stort eller meget stort pres at gå i det rigtige tøj	Tænker ofte eller altid på sin vægt
Utilfreds eller meget utilfreds	59,1%	17,0%	66,8%
Hverken tilfreds eller utilfreds	46,2%	15,6%	42,5%
Tilfreds eller meget tilfreds	49,2%	19,5%	24,4%
Alle unge	49,6%	18,3%	33,1%
Chi square test : P = 0,000 for alle sammenhænge vist i tabellen			

Tallene i tabel 5 indikerer derimod, at de slags fokus, der er mest udbredte blandt de unge kvinder i undersøgelsen – det at tillægge udseendet stor betydning og ofte at tænke på sin vægt – er forbundet med større utilfredshed end de slags fokus, der er mere ligeligt fordelt blandt de unge kvinder og mænd – det at opleve et stort eller meget stort pres for at gå i det rigtige tøj.

Går man bag om tallene, kan man imidlertid konstatere, at der ikke er nævneværdig forskel på de unge mænd og kvinder, der giver udtryk for, at de har de pågældende slags fokus. De unge kvinder, der tillægger udseendet stor eller meget stor betydning og ofte

tænker på deres vægt, er således ikke mere tilbøjelige til at være utilfredse eller meget utilfredse med deres krop end de unge mænd, der gør det samme, ligesom de unge mænd, der oplever et stort eller meget stort pres for at gå i det rigtige tøj, ikke er mere tilbøjelige til at være tilfredse eller meget tilfredse med deres krop end de unge kvinder, der oplever samme pres. Sammenhængen mellem det at have et bestemt fokus på krop og ydre og det at være tilfreds eller utilfreds med kroppen er altså tilsyneladende relativt uafhængig af køn. Har man et bestemt fokus på kroppen, er man mere tilbøjelig til at være tilfreds eller utilfreds med kroppen, uanset hvilket køn man har.

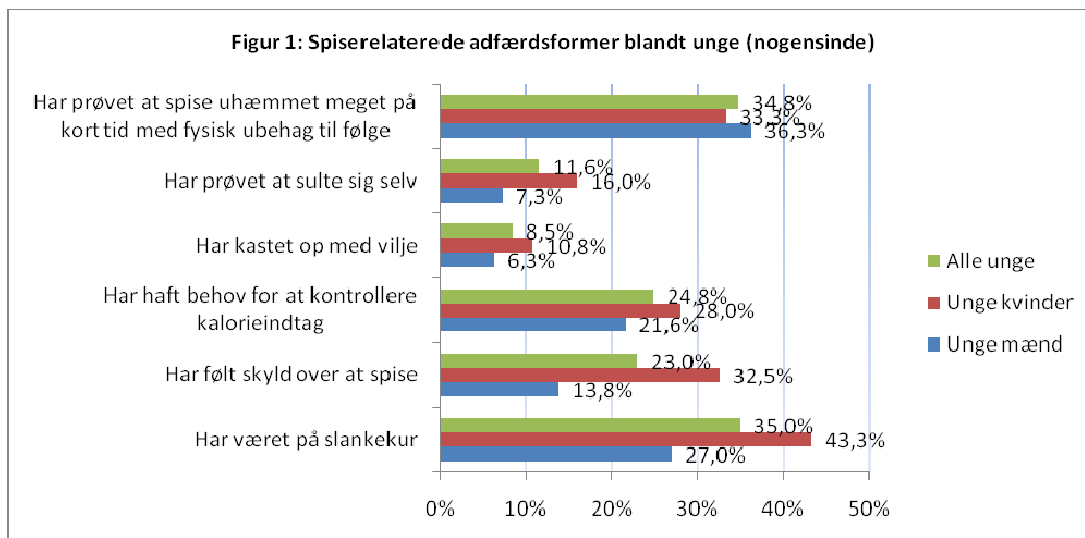
3. Spiserelaterede adfærdsformer

Men ét er, hvordan de unge forholder sig til og oplever forskellige aspekter af krop og ydre, som vi har belyst ovenfor. Noget andet er, hvordan de unge handler i forhold til disse størrelser. I de næste to afsnit vil vi derfor belyse nogle af de adfærdsformer, som de unge har i forhold til krop og ydre.

I dette afsnit vil vi sætte fokus på en række spiserelaterede adfærdsformer, som slankekur og opkastninger. I det efterfølgende afsnit vil vi så sætte fokus på en række adfærdsformer, der ikke er spiserelaterede, som fitnessstræning og brug af doping. I begge afsnit bevæger vi os fra adfærdsformer, der umiddelbart fremstår ganske uproblematisk, til adfærdsformer, der tydeligvis er problematiske. Afsnittene kan dog ikke indkredse diagnostiske lidelser som anoreksi, bulimi, megareksi osv. blandt de unge. Sidst i kapitlet vil vi dog undersøge, om der er sammenhænge mellem de forskellige adfærdsformer og forskellige aspekter af de unges subjektive oplevelse af sig selv og deres liv.

Figur 1 giver et overblik over, hvilke spiserelaterede adfærdsformer, de unge i undersøgelsen nogensinde har haft. Som det fremgår af figuren, er slankekuren den mest udbredte form for spiserelateret adfærd blandt de unge i undersøgelsen: 35 pct. af de unge har således prøvet at være på slankekur. Næsten lige så mange – 34,9 pct. – har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge. Hver fjerde – 24,7 pct. – har prøvet at tælle kalorier, mens lidt under hver fjerde – 23 pct. – har følt skyld over at spise. Lidt over hver tiende – 11,6 pct. – har prøvet at sulte sig selv, mens 8,5 pct. af de unge har prøvet at kaste op med vilje.

Deler vi disse tal på køn, kan vi se, at fem ud af de seks spiserelaterede adfærdsformer er mere udbredte blandt de unge kvinder end blandt de unge mænd. At have spist uhæmmet meget på kort tid er den eneste spiserelaterede adfærdsform, som er mest udbredt blandt de unge mænd. Og det er faktisk den adfærdsform, hvor kønsforskellen er mindst. Næsten lige så mange unge kvinder (33,3 pct.) som unge mænd (36,3 pct.) har således prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid.

Ser vi på de øvrige adfærdsformer, ligger kvinderne imidlertid på en klar førsteplads. Der er eksempelvis over dobbelt så stor andel af de unge kvinder (32,5 pct.) som af de unge mænd (13,8 pct.), der har prøvet at føle skyld over at spise. Også mere end dobbelt så mange unge kvinder (16 pct.) som unge mænd (7,3 pct.) har prøvet at sulte sig selv. Lidt under dobbelt så mange unge kvinder (10,8 pct.) som mænd (6,3 pct.) har prøvet at kaste op med vilje. Det samme gælder for de unge, der har prøvet at være på slankekur (43,3 pct. kvinder mod 27 pct. mænd).

Kønssforskellen er ikke helt så stor for de unge, der har prøvet at have behov for at kontrollere kalorieindtag (28 pct. kvinder mod 21,6 pct. mænd). Men det ændrer ikke ved, at de unge kvinder i vores undersøgelse i langt højere grad end de unge mænd ser ud til at orientere sig mod krop og ydre gennem spiserelaterede adfærdsformer.

Tallene ser lidt anderledes ud, når vi fokuserer på de spiserelaterede adfærdsformer, som de unge i undersøgelsen har praktiseret indenfor den seneste uge. Som det fremgår af tabel 6, ligger kaloretælling, der lå på en tredjeplads på nogensinde-listen, nu på førstepladsen: 9,1 pct. af de unge i undersøgelsen har således haft behov for at kontrollere kalorier indenfor den seneste uge. Lidt færre – 8,8 pct. – har følt skyld over at spise indenfor den seneste uge, hvorved denne adfærdsform rykker fra en fjerdeplads på nogensinde-listen til en andenplads. På tredjepladsen med 8,1 pct. følger slankekuren, der er rykket to pladser ned. Det samme gælder nogensinde-listens to'er – at have spist uhæmmet meget på kort tid – som nu ligger på en fjerdeplads med 5,3 pct. De to sidste spiserelaterede adfærdsformer – at have sultet sig og kastet op med vilje – ligger stadig på femte- og sjettepladsen med hhv. 0,9 pct. og 0,5 pct.

Deler vi disse tal på køn, kan vi ydermere konstatere, at alle de seks spiserelaterede adfærdsformer er mere udbredt blandt de unge kvinder end blandt de unge mænd. Det gælder endog det at have spist uhæmmet meget på kort tid, der var den eneste adfærdsform på nogensinde-listen, som var mere udbredt blandt de unge mænd end blandt de unge

kvinder. Og ikke nok med det: forskellen mellem kønnene er generelt større her end på nogensinde-listen. Størst forskel kan ses på den andel af de to køn, der har kastet op med vilje indenfor den seneste uge – det gælder for mere end fire gange så mange unge kvinder som unge mænd. Mere end tre gange så mange unge kvinder som mænd har endvidere følt skyld over at spise indenfor den seneste uge. Dobbelt så mange unge kvinder som mænd har sultet sig, og næsten dobbelt så mange har været på slankekur indenfor den seneste uge. Lidt mindre er forskellen på de unge kvinder og mænd, der har haft behov for at kontrollere kalorier indenfor den seneste uge.

Tabel 6: Spiserelaterede adfærdsformer blandt unge indenfor den seneste uge			
	Unge mænd	Unge kvinder	Alle unge
Slankekur indenfor en den seneste uge	***5,7%	***10,5%	***8,1%
Skyld over at spise indenfor den seneste uge	***4,2%	***13,5%	***8,8%
Har haft behov for at kontrollere kalorier indenfor den seneste uge	***7,1%	***11,2%	***9,1%
Har kastet op med vilje indenfor den seneste uge	***0,2%	***0,9%	***0,5%
Har sultet sig indenfor den seneste uge	***0,6%	***1,2%	***0,9%
Har spist uhæmmet indenfor den seneste uge	*4,7%	*5,8%	*5,3%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001			

Det er ikke alle de spiserelaterede adfærdsformer, der er fremstillet i figur 1 og tabel 6, som i sig selv kan siges at være problematiske at have prøvet. Umiddelbart forekommer det eksempelvis ganske uproblematisk at have prøvet at være på slankekur eller have oplevet behov for at kontrollere sit kalorieindtag, om end graden af alvor naturligvis beror på de nærmere omstændigheder omkring disse handlinger, samt hvor mange gange den enkelte unge har udført dem i sit liv. Det samme gælder for det at have sultet sig selv, om end denne handling i sig selv må formodes at være forbundet med en vis alvor.

Ser vi på sammenhængen mellem de spiserelaterede adfærdsformer og utilfredshed med kroppen, kan vi da også konstatere, at alle spiserelaterede adfærdsformer er forbundet med en øget utilfredshed med kroppen, men at visse adfærdsformer ikke desto mindre er forbundet med mere utilfredshed end andre.

Af tabel 7 fremgår det, at gennemsnitligt 10,9 pct. af de unge er utilfredse med kroppen. Blandt de unge, der har prøvet at sulte sig selv, er utilfredshedstallet 24,8 pct. Blandt de unge, der har følt skyld over at spise, er tallet lidt lavere: 23,8 pct.. Og blandt de unge, der har været på slankekur, er tallet 19,4 pct. Det laveste tal – 12,3 pct. – finder vi blandt de unge, der har prøvet at spise uhæmmet meget på ganske kort tid med fysisk utilfredshed til følge. Men også dette tal ligger lidt højere end gennemsnitstallet for alle de unge i undersøgelsen.

Det er derfor heller ikke overraskende, at utilfredshedstallet for de unge, der ikke har prøvet nogen af de spiserelaterede adfærdsformer, ligger et godt stykke under gennemsnitstallet for alle de unge i undersøgelsen: her er blot 5,2 pct. utilfredse med kroppen.

Utilfredshedstallet er også lavere blandt de unge, der kun har prøvet én af de nævnte adfærdsformer: her er kun 7 pct. utilfredse.

Jo friskere den pågældende spiseadfærdsform er, desto mere utilfredshed er den imidlertid forbundet med. En dobbelt så stor andel af de unge (14,3 pct.), der har prøvet én af de nævnte adfærdsformer indenfor den seneste uge, er således utilfredse med kroppen. Blandt de unge, der har prøvet to af de nævnte adfærdsformer indenfor den seneste uge, er hele 38 pct. utilfredse med kroppen, dvs., at utilfredsheden er næsten fire gange så stor blandt disse unge som blandt alle de unge i undersøgelsen.

Interessant er det yderligere, at alle spiseadfærdsformerne uden undtagelse får utilfredsheden til at vokse mere hos de unge kvinder end hos de unge mænd. Dvs., at det at sulte sig selv, føle skyld over at spise, gå på slankekur eller noget helt fjerde i højere grad er forbundet til utilfredshed med kroppen blandt de unge kvinder end blandt de mænd. Når vi samtidig kan se, at utilfredsheden bliver større, jo flere adfærdsformer, man har prøvet, og at adfærdsformerne klumper sig mere sammen hos de unge kvinder, tegner der sig efterhånden et billede af de spiserelaterede adfærdsformer som noget, der ikke bare har større udbredelse men også har en mere alvorlig karakter hos de unge kvinder end hos de unge mænd.

Tabel 7: Sammenhæng mellem unges tilfredshed med kroppen og spiserelaterede adfærdsformer			
	Utilfreds/ meget utilfreds	Hverken tilfreds eller utilfreds	Tilfreds/ meget tilfreds
Alle unge	10,9%	22,5%	66,6%
Har været på slankekur	***19,4%	***31,0%	***49,5%
Har følt skyld over at spise	***23,8%	***30,8%	***45,4%
Har følt behov for at kontrollere det antal kalorier man spiser	***17,8%	***28,3%	***53,9%
Har kastet op med vilje	***19,3%	***33,4%	***47,3%
Har sultet sig selv	*24,8%	***27,3%	***47,9%
Har spist uhæmmet meget på ganske kort tid med fysisk ubehag til følge	12,3%	*24,3%	*63,4%
Har ikke erfaring med nogen af delene	***5,2%	***15,6%	***79,2%
Har svaret ja til at have gjort én af tingene nogensinde	***7,0%	***21,2%	***71,8%
Har erfaring med én af tingene indenfor den seneste uge	***14,3%	***29,3%	***56,4%
Har erfaring med to af tingene indenfor den seneste uge	***33,8%	***29,1%	***37,1%

Chi square test : * p < 0,05 ** p < 0,01 *** p < 0,001

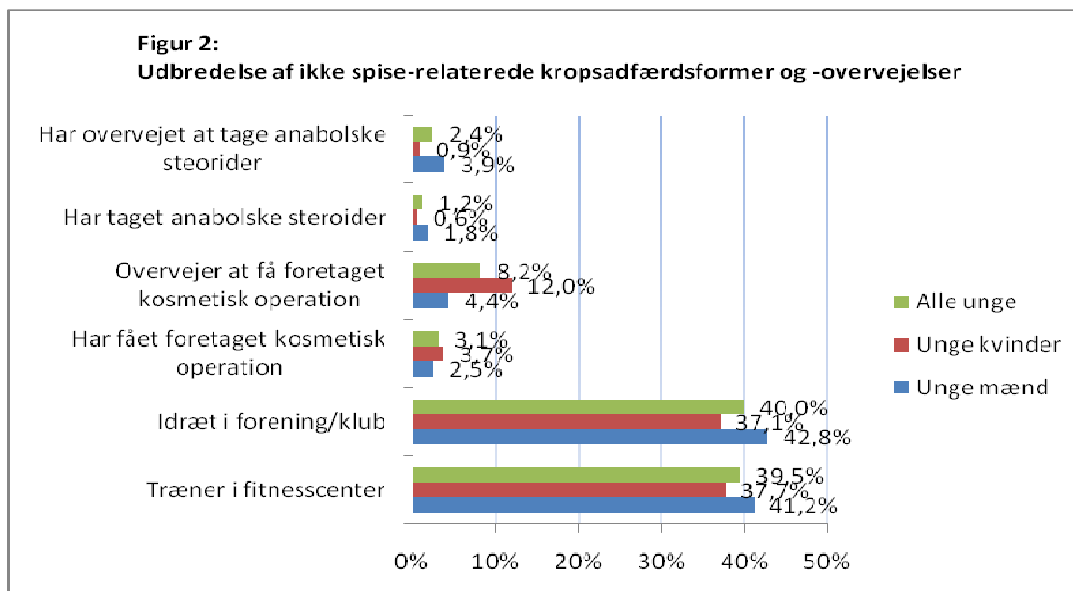
Selvom vores tal ikke direkte kan sammenlignes med tal fra andre undersøgelser, da vores spørgsmål ikke fuldstændig er tilpasset de spørgekategorier, der normalt bruges, fx til at indkredse spiserelaterede diagnoser som anoreksi og bulimi, synes de i vid udstrækning at være i samklang med anden forskning på området (Nielsen m.fl. 2010). Eksempelvis konkluderer Waadegaard i sin undersøgelse af unges risikoadfærd i relation til spiseforstyrrelser, at unge kvinder havde signifikant højere forekomster af slankeadfærd, dårlig samvittighed, frygt for kontroltab og utilfredshed med sig selv end unge mænd (Waadegaard 2002, 2003, 2010 og 2010a).

4. Ikke-spiserelaterede adfærdsformer

Slankeklure, opkast, kalorietælling mm. er dog ikke de eneste adfærdsformer, de unge gør brug af i forhold til krop og ydre. I dette afsnit vil vi beskrive en række adfærdsformer, som på andre måder er rettet mod kroppen og det ydre: træning i fitnesscenter, doping og plastiske operationer.

Som det fremgår af figur 2, træner ca. 40 pct. af alle de unge i undersøgelsen i fitnesscenter. I figuren kan vi ligeledes se, at det gælder for en større andel af de unge mænd (41,2 pct.) end de unge kvinder (37,7). Deler vi tallene på alder, kan vi endvidere se, at flere af de 20-24-årige (41,4 pct.) end af de 15-19-årig (37,7 pct.) træner i fitnesscenter, omend det for begge aldersgrupper gælder, at andelen af unge mænd er signifikant højere end andelen af unge kvinder. Uanset alder og køn er det dog relativt høje tal. Ifølge tal fra Idrættens Analyseinstitut (Pilgaard 2008 og Kirkegaard 2007) er det således blot 20 pct. af hele befolkningen, der træner i fitnesscenter.

De unge har således i høj grad taget fitnesskulturen til sig. Kvalitativ forskning viser, de unge især sætter pris på, at de kan træne, når de har lyst og tid (Illeris m.fl. 2009, Nielsen m.fl. 2004 og Kofod & Sørensen 2006). Mens træning i en fodboldklub eller badmintonforening indebærer, at man skal dukke op på særlige dage og bestemte tidspunkter, rummer træning i fitnesscentret i højere grad mulighed for improvisation, også selvom man går til holdtimer, da man ofte kan melde sig til i sidste øjeblik, og det ikke har de store konsekvenser for andre, hvis man alligevel ikke dukker op.

Det er dog ikke ensbetydende med, at det sociale samvær ikke betyder noget for de unge fitnessdyrkere, eller at disse unge skulle være særligt individualistisk orienterede. Det er således velkendt, at mange unge tager i fitnesscentret og træner med en kammerat eller en gruppe venner (Illeris m.fl. 2009), og i denne undersøgelse kan vi endvidere se, at hele 40 pct. af de

unge, der træner i fitnesscenter, også dyrker sport i en klub eller en forening, om end tallet falder med alderen – blandt de 15-19-årige gælder det 45,8 pct., mens det blot gælder for 33,5 pct. af de 20-24-årige.

Det er dog ikke enestående for fitnessdyrkerne. Også blandt de unge, der ikke træner i fitnesscenter, falder andelen, der dyrker idræt i forening eller klub, i takt med at ungdomslivet fyldes op af andre gøremål – uddannelse, nye venner, arbejde, kæreste, fester osv. (Nielsen m.fl. 2004).

Visse ungdomsforskere peger på, at fitnesskulturen rummer en idealisering af den perfekte krop, der får fitnessdyrkerne til at fokusere på fejl og mangler ved deres egne kroppe (fx Johansson 1998 og Nielsen m.fl. 2010). Der har i den forbindelse været megen fokus på unges brug af ulovlige og sundhedsfarlige medikamenter, som kan være med til at optimere det kropslige udbytte af fitnessstræningen, fx anabolske steroider, der bidrager til muskelopbygningen.

Vi har derfor spurgt de unge i undersøgelsen, om de har taget eller har overvejet at tage anabolske steroider. Som det fremgår af figur 2, har 1,2 pct. af de unge taget anabolske steroider, mens 2,4 pct. har overvejet det. Det gælder dog signifikant flere unge mænd end kvinder: tre gange så mange unge mænd (1,8 pct.) som unge kvinder (0,6 pct.) har taget anabolske steroider, og mere end fire gange så mange unge mænd (3,9 pct.) som unge kvinder (0,9 pct.) har overvejet at tage dem.

Mogensen (2005), der har undersøgt brugen af doping blandt unge i fitnesscentre, giver flere forklaringer på forskellene mellem kønnene – bl.a. peger han på sammenhængen mellem maskulinitet og risikoadfærd. En anden forklaring kan være, at det mandlige kropsideal i højere grad end det kvindelige kropsideal fokuserer på muskler og muskelvolumen, som de anabolske steroider netop bidrager til at udvikle (fx Bach 2005 og Sørensen, A. 2008).

Retter vi blikket mod plastiske operationer, vender kønsfordelingen imidlertid. Af samtlige unge i undersøgelsen har 3,1 pct. fået foretaget en kosmetisk operation, mens 8,2 pct. overvejer at få det. Det gælder dog for signifikant flere unge kvinder end mænd: mens 3,7 pct. af de unge kvinder har fået foretaget en kosmetisk operation, er det samme tilfældet for 2,4 pct. af de unge mænd. Ydermere overvejer næsten tre gange så mange unge kvinder (12 pct.) som unge mænd (4,4 pct.) at få en kosmetisk operation.

For begge køn gælder, at flere af de 20-24-årige end de 15-19-årige svarer ja til de to spørgsmål, hvilket endnu engang understreger den intensiverede relation til krop og ydre, som vi løbende har kunnet konstatere blandt de ældste unge. Her må denne tendens dog også ses i lyset af, at visse operationer først er mulige, når man er fyldt 18 år.

Og hvilke operationer har de unge så fået? De fleste af de unge, der angiver at have fået en operation, nævner operation i ansigtet (40,6 pct.), derefter følger andet (33 pct.),

brystreduktion (12,3 pct.), brystforstørrelse (8,5 pct.) og fedtsugning og penisoperation (3,8). Anderledes ser det ud med de operationer, de unge overvejer at få: her er brystforstørrelse på en klar førsteplads (40 pct.), så kommer operation i ansigtet (22 pct.), fedtsugning (14,4 pct.), andet (13,4 pct.), brystreduktion (5,2 pct.) og til sidst penisoperation (0,5 pct.).

De unge, der enten har fået foretaget eller overvejer at få en operation, er ikke blevet spurgt nærmere ind til begrundelsen for deres operationer. I tabel 8 kan vi imidlertid se, hvilke sammenhænge der måtte være mellem de unges utilfredshed med kroppen og deres tilbøjelighed til at få eller overveje at få kosmetiske operationer.

Som vi også så i tabel 2, 5 og 7, er 10,9 pct. af alle de unge i undersøgelsen utilfredse eller meget utilfredse med kroppen. Zoomer vi ind på de unge, der har fået eller overvejer at få en kosmetisk operation, bliver tallet imidlertid signifikant højere: 22,3 pct. af de unge, der overvejer at få lavet en kosmetisk operation, er således utilfredse eller meget utilfredse med kroppen, mens det samme gælder for 20,6 pct. af dem, der har fået lavet en kosmetisk operation. Dette kunne indicere, at en operation har en tilbøjelighed til at mindske den utilfredshed, der er forbundet med at overveje en operation. Men utilfredshedstallet blandt de opererede er stadig dobbelt så højt som utilfredshedstallet for alle de unge i undersøgelsen, så man kan langt fra sige, at en operation får utilfredsheden ned på et gennemsnitligt niveau.

I tabel 8 kan vi endvidere se, at utilfredshedstallet for unge, der har overvejet eller har taget anabolske steroider ligger meget tættere på utilfredshedstallet for alle de unge i undersøgelsen. 12,9 pct. af de unge, der har taget anabolske steroider er således utilfredse med deres krop, mens det samme gælder for 9,4 pct. af de unge, der overvejer at tage det. De unge, der overvejer at tage anabolske steroider synes endog i højere grad end alle unge i undersøgelsen at være tilfredse eller meget tilfredse med kroppen: mens gennemsnitstallet for alle unge er 66,6 pct., er hele 75,8 pct. af de unge, der overvejer at tage anabolske steroider tilfredse eller meget tilfredse med kroppen. De unge, der rent faktisk har prøvet at tage anabolske steroider, er dog ikke mere tilfredse end gennemsnittet.

Tabel 8: Sammenhæng mellem unges tilfredshed med kroppen og ikke-spiserelaterede adfærdsformer				
		Utilfreds eller meget utilfreds	Hverken utilfreds eller tilfreds	Tilfreds eller meget tilfreds
Har du fået foretaget en kosmetisk operation?	Nej	***9,5%	***21,8%	***68,7%
	Har overvejet det	***22,3%	***28,8%	***48,8%
	Har fået	***20,6%	***28,0%	***51,4%
Har du taget eller overvejer at tage anabolske steroider?	Ja – har taget	12,9%	20,8%	66,3%
	Ja - overvejer at tage	9,4%	14,8%	75,8%
	Nej	10,9%	22,8%	66,3%
Træner i fitnesscenter	Ja	**9,4%	**20,3%	**70,2%
	Nej	**11,9%	**24,0%	**64,2%
Alle unge		10,9%	22,5%	66,6%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001				

De unge, der træner i fitnesscenter, er til gengæld både mindre utilfredse og mere tilfredse end de unge i undersøgelsen, der ikke træner i fitnesscenter. 9,4 pct. af de unge, der træner i fitnesscenter er således utilfredse eller meget utilfredse med kroppen (mod 11,9 pct. af de unge, der ikke træner i fitnesscenter), mens 70,2 pct. af dem er tilfredse eller meget tilfredse med kroppen (mod 64,2 pct. af alle de unge, der ikke træner i fitnesscenter). Så i modsætning til plastikoperationer, der er omgærdet af en relativt høj utilfredshed med egen krop, og anabolske steroider, der ikke virker nævneværdigt ind på tilfredshedsgraden, er træning i fitnesscenter forbundet med lidt en større tilfredshed med egen krop. Den utilfredshed med egen krop, som fitnesskulturens idealisering af den perfekte krop ofte forbindes med, kan vi således ikke genfinde i vores undersøgelse. Tværtimod bryder træning i fitnesscenter med den tilbøjelighed, vi har konstateret i forhold til såvel spiserelaterede som ikke-spiserelaterede adfærdsformer i dette kapitel, nemlig at det i vid udstrækning er forbundet med en øget utilfredshed med egen krop at handle i forhold til krop og ydre. Træning i fitnesscenter er den eneste af de undersøgte handlemåder, der rent faktisk minimerer utilfredsheden. Det er undtagelsen, der bekræfter reglen.

5. Kropsorienteringer og cutting

Men i hvilken udstrækning og på hvilke måder er de unges forhold til krop og ydre, som vi har beskrevet ovenfor, forbundet til de temaer, vi har belyst i rapportens øvrige kapitler?

I tabel 9 belyser vi den forbindelse, der er mellem de unges forhold til krop og ydre på den ene side og cutting på den anden side. Og her ses bl.a. en sammenhæng mellem utilfredshed med kroppen og cutting: Mens 8,9 pct. af alle de unge i undersøgelsen har erfaringer med at skære i sig selv, er det samme tilfældet for hele 20,9 pct. af de unge, som er utilfredse eller meget utilfredse med deres krop, mod blot 6,4 pct. af de unge, som er tilfredse eller meget tilfredse med kroppen.

Tabel 9: Sammenhæng mellem unges forhold til krop og ydre og erfaring med cutting		
		Har skåret i sig selv
Tilfredshed med kroppen	Utilfreds eller meget utilfreds	20,9%
	Tilfreds eller meget tilfreds	6,4%
Har prøvet at sulte sig selv		32,7%
Har taget anabolske steroider		7,3%
Alle unge		8,9%
Chi square test: P <0,001 for alle sammenhænge		

Endnu tydeligere er sammenhængen mellem det at have sultet sig selv og cutting: Hele 32,7 pct. af de unge, der nogensinde har prøvet at sulte sig selv, har ligeledes prøvet at skære i sig selv, mens det samme blot er tilfældet for 6,4 pct. af de unge, der ikke har prøvet at sulte sig selv. Og det at have sultet sig selv er ikke enestående. Går vi bagom tallene i tabellen,

viser det sig nemlig, at alle de spiserelaterede adfærdsformer, vi har belyst i dette kapitel, er forbundet til en øget tilbøjelighed til at skære i sig selv.

Det er dog ikke tilfældet for de ikke-spiserelaterede adfærdsformer. Som det fremgår af tabellen, har 7,3 pct. af de unge, som har taget anabolske steroider, ligeledes skåret i sig selv, hvilket er lavere end tallet for alle de unge i undersøgelsen. Så det at tage anabolske steroider ser tværtimod forbundet ud til at være forbundet med en mindsket tilbøjelighed til at skære i sig selv. Men går man bagom tallene og tager forbehold for, at der er væsentligt flere unge mænd end kvinder, der har erfaring med anabolske steroider, så mindskes denne tilbøjelighed dog ikke.

6. Kropsorienteringer og selvmordsadfærd

I tabel 10 belyser vi forbindelseslinjerne mellem de unges forhold til krop og ydre og deres selvmordsadfærd. Også her ses betydelige sammenhænge: Mens 16,6 pct. af alle de unge i undersøgelsen på et tidspunkt i livet har overvejet at tage deres eget liv, er det samme tilfældet for hele 37,5 pct. af de unge, som er utilfredse eller meget utilfredse med deres krop. Væsentligt færre af de unge, som er tilfredse eller meget tilfredse med kroppen, nemlig 12,5 pct., har overvejet at tage deres liv.

		Har nogensinde overvejet at tage sit eget liv	Har nogensinde forsøgt at tage sit eget liv (ud af alle)
Tilfredshed med kroppen	Utilfreds eller meget utilfreds	37,5%	12,1%
	Tilfreds eller meget tilfreds	12,5%	2,7%
Har prøvet at sulte sig selv		43,7%	12,9%
Har taget anabolske steroider		39,0%	7,1%
Alle unge		16,6%	4,1%

Chi square test: P = 0,000 for alle sammenhænge vist i tabellen

12,1 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres krop, har endvidere forsøgt at tage deres eget liv, mod 4,1 pct. af alle de unge i undersøgelsen og blot 2,7 pct. af de unge, der er tilfredse eller meget tilfredse med kroppen.

Der er også en tydelig sammenhæng mellem det at have sultet sig og selvmordsadfærd: 43,7 pct. af de unge, der har sultet sig, har således overvejet at tage deres eget liv, mens det samme er tilfældet for 12,6 pct. af de unge, der ikke har sultet sig. 12,9 pct. af de unge, der har sultet sig, har endvidere forsøgt at begå selvmord, mens det samme gælder for 4,1 pct. af de unge, der ikke har sultet sig.

Vi kan ydermere konstatere en betydelig sammenhæng mellem det at tage anabolske steroider og selvmordsadfærd: 39 pct. af de unge, der har taget anabolske steroider, har overvejet at tage deres eget liv, mens 7,1 pct. har forsøgt at gøre det – begge disse tal er signifikant højere end tallene for alle de unge i undersøgelsen.

7. Kropsorienteringer og mobning

I tabel 11 kan vi yderligere konstatere en sammenhæng mellem de unges forhold til krop og ydre og deres erfaringer som mobbeofre. Mens 18,9 pct. af alle de unge i undersøgelsen tilkendegiver, at de ofte er blevet mobbet i skolen, gælder det for hele 29,6 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres krop, og for blot 16,5 pct. af de unge, der er tilfredse eller meget tilfredse med kroppen. Hele 31,5 pct. af de unge, der har sultet sig selv, er ofte blevet mobbet, og det samme gælder for 25 pct. af de unge, der har taget anabolske steroider.

Tabel 11: Sammenhæng mellem unges forhold til krop og ydre og erfaring med mobning			
		Er ofte blevet mobbet i løbet af skoletiden (0.-10.kl.)	Har ofte mobbet andre i løbet af skoletiden (0.-10.kl.)
Tilfredshed med kroppen	Utilfreds eller meget utilfreds	***29,6%	5,3%
	Tilfreds eller meget tilfreds	***16,5%	5,8%
Har prøvet at sulte sig selv		***31,5%	4,7%
Har taget anabolske steroider		25,0%	***22,0%
Alle unge		18,9%	5,6%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001			

Der er ikke nogen signifikant sammenhæng mellem det ofte at have mobbet andre på den ene side og det at være utilfreds med kroppen og have sultet sig selv på den anden side, om end lidt færre af de unge, der har prøvet at sulte sig selv, ofte har mobbet andre.

Anderledes ser det dog ud, når man kigger på det at have taget anabolske steroider. Næsten fire gange så mange af de unge, der har taget anabolske steroider (22 pct.), som af alle de unge i undersøgelsen (5,6 pct.), har således ofte mobbet andre. Så det at have taget anabolske steroider er både forbundet til det at være mobbeoffer og mobber, om end sammenhængen med det at være mobber er særligt udpræget.

8. Kropsorienteringer og ensomhed

Som det fremgår af tabel 12 er sammenhængen mellem det at have taget anabolske steroider og ensomhed imidlertid noget mere kompleks. På den ene side minimerer det at have taget anabolske steroider tilbøjeligheden til ofte at føle sig isoleret og ofte at føle sig holdt udenfor. På den anden side øger det at have taget anabolske steroider tilbøjeligheden til ofte at savne nogen at være sammen med. Der er dog ingen af disse sammenhænge, som er statistisk signifikante.

Sammenhængen mellem det at have sultet sig selv og ensomhed er til gengæld klokkeklar: 12,3 pct. af de unge, der har prøvet at sulte sig selv, har ofte følt sig isoleret, hvilket er næsten tre gange så mange som tallet for alle de unge i undersøgelsen. 18,9 pct. af de unge, der har prøvet at sulte sig selv, savner ofte nogen at være sammen med – et tal, der

er dobbelt så stort som tallet for alle de unge i undersøgelsen. Og endelig føler 4 pct. af de unge, der har prøvet at sulte sig selv, at de ofte bliver holdt udenfor, hvilket også er dobbelt så mange som andelen af alle de unge i undersøgelsen.

		Føler sig ofte isoleret	Føler ofte savn af samvær med andre	Føler sig ofte holdt udenfor
Tilfredshed med kroppen	Utilfreds eller meget utilfreds	***12,2%	***16,2%	***5,3%
	Tilfreds eller meget tilfreds	***3,4%	***7,5%	***1,5%
Har prøvet at sulte sig selv		***12,3%	***18,9%	***4,0%
Har taget anabolske steroider		2,4%	17,1%	0,0%
Alle unge		4,8%	8,8%	1,9%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Samme tilbøjelighed kan vi se i forhold til utilfredshed med kroppen: Næsten tre gange så mange af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres krop (12,2 pct.), som af alle de unge i undersøgelsen, føler sig således ofte isolerede. Næsten dobbelt så mange (16,2 pct.) savner ofte nogen at være sammen med. Og endelig føler mere end dobbelt så mange (5,3 pct.) sig ofte holdt udenfor. Til gengæld kan vi se en mindre – om end statistisk signifikant – tilbøjelighed til, at tilfredshed med kroppen mindsker tallene på alle tre ensomhedsparametre.

9. Kropsorienteringer og helbred

Utilfredshed med kroppen er ligeledes forbundet med en mere negativ vurdering af eget helbred. Som det fremgår af tabel 13, angiver 5,6 pct. af alle de unge i undersøgelsen, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt, mens det samme er tilfældet for hele 13,2 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med deres kroppe. Endvidere tilkendegiver 82,1 pct. af de unge i undersøgelsen, at deres helbred er godt eller meget godt, mens det samme er tilfældet for 68,9 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med kroppen.

		Hvordan vurderer du dit eget helbred?		
		Dårligt eller meget dårligt	Hverken dårligt eller godt	Godt eller meget godt
Tilfredshed med kroppen	Utilfreds eller meget utilfreds	***13,2%	***17,9%	***68,9%
	Tilfreds eller meget tilfreds	***4,5%	***9,8%	***85,7%
Har prøvet at sulte sig selv		***11,4%	***16,1%	***72,5%
Har taget anabolske steroider		10,0%	15,0%	75,0%
Har overvejet		9,1%	18,2%	72,7%
Har hverken taget eller overvejet		5,4%	12,1%	82,5%
Alle unge		5,6%	12,3%	82,1%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Som det ligeledes fremgår af tabellen, er tilfredshed med kroppen omvendt forbundet til en mere positiv vurdering af eget helbred. 85,7 pct. af de unge, der er tilfredse eller meget tilfredse med deres kroppe, tilkendegiver således, at deres helbred er godt eller meget godt, hvilket er flere end tallet for alle de unge i undersøgelsen. Ydermere tilkendegiver 4,5 pct. af de unge, der er tilfredse eller meget tilfredse med deres kroppe, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt, hvilket er signifikant færre end tallet for alle de unge i undersøgelsen.

Det at have sultet sig selv slår næsten lige så negativt igennem i de unges helbreds-vurderinger som det at være utilfreds med kroppen. 11, 4 pct. af de unge, der har sultet sig selv, angiver således, at de har et dårligt eller meget dårligt helbred – et tal, der er dobbelt så højt som tallet for alle de unge. 72,5 pct. af de unge, der har sultet sig selv, angiver, at de har et godt eller meget godt helbred, hvilket er lavere end tallet for alle de unge i undersøgelsen.

Også det at have taget anabolske steroider er forbundet til mere negative – og tilsvarende mindre positive – helbreds-vurderinger. Disse tal er dog ikke statistisk signifikante, men understreger ikke desto mindre, at de unges kropsproblematikker er vævet sammen med deres oplevelse af deres helbred.

10. De unges oplevelse af sig selv og deres liv

Vi vil nu se nærmere på, hvilken betydning de unges forhold til krop og ydre har for deres oplevelse af sig selv og deres liv. Igen vil vi tage udgangspunkt i de fire spørgsmål fra kapitel 2, hvor de unge er blevet bedt om at tage stilling til følgende spørgsmål: 1) om de har et godt liv, 2) om de har selvtillid, 3) om de har problemer, der gør det svært at klare hverdagen, og endelig 4) om, hvor populære de er i forhold til andre unge på deres egen alder.

Læser man på tværs af tabel 14-17, hvor vi krydser de unges svar på disse spørgsmål med deres svar på spørgsmål om deres krop og ydre, kan man hurtigt konstatere, at der ikke er stor forskel på, hvordan de unges forhold til krop og ydre spiller sammen med de fire forskellige aspekter af de unges oplevelse af sig selv og deres liv, som gribes af de fire spørgsmål. Man kan eksempelvis se, at det at føle et stort pres for at gå i det rigtige tøj, det at ofte tænke på sin vægt og det at spise uhæmmet meget på kort tid kun i yderst begrænset omfang giver udsving på de fire trivselsforhold.

Til gengæld kan man se, at det at være utilfreds med sin egen krop, at have sultet sig selv, at have prøvet at kaste op, at have følt skyld over at spise, at have fået eller overvejet at få en kosmetisk operation samt det at have taget anabolske steroider slår overordentligt negativt ud på alle fire trivselsforhold. Unge, der har haft en af disse oplevelser angiver m.a.o. i langt højere grad end gennemsnittet af alle de unge i undersøgelsen, at de har et dårligt liv, lav selvtillid, ofte har problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen, samt at de er mindre populære end andre unge på deres egen alder. Dét vil vi se lidt nærmere på.

3,1 pct. af alle de unge i undersøgelsen angiver, at deres liv er dårligt eller meget dårligt lige nu. Af tabel 14 fremgår imidlertid, at det samme er tilfældet for hele 14,6 pct. af de unge, der har prøvet at tage anabolske steroider, og for 12 pct. af de unge, der har fået en kosmetisk operation. Derefter kommer unge, der har prøvet at sulte sig selv (11,2 pct.), der er utilfredse med kroppen (8,1 pct.), der har overvejet at få en kosmetisk operation (7,5 pct.), der har følt skyld over at spise (5,9 pct.) og unge, der har prøvet at kaste op med vilje (4,4 pct.).

Tabel 14: Sammenhæng mellem unges vurdering af deres liv lige nu og deres forhold til krop og ydre			
	Hvordan er dit liv lige nu?		
	Dårligt eller meget dårligt	Hverken dårligt eller godt	Godt eller meget godt
Alle unge	3,1%	13,6%	83,3%
Utilfreds/meget utilfreds med kroppen	***8,1%	***23,3%	***68,6%
Oplever det som et stort pres at gå i det rigtige tøj	4,0%	11,6%	84,4%
Tænker ofte på egen vægt	***4,1%	***16,6%	***79,3%
Har fået en kosmetisk operation	***12,0%	***13,9%	***74,2%
Har overvejet at få en kosmetisk operation	***7,5%	***17,6%	***74,9%
Har taget anabolske steroider	***14,6%	***22,0%	***63,4%
Har på et tidspunkt været på slankekur	***4,1%	***16,2%	***79,7%
Har været på slankekur i løbet af den seneste uge	***6,2%	***19,2%	***74,6%
Har prøvet at føle skyld over at spise	***5,9%	***19,5%	***74,6%
Har følt skyld over at spise i løbet af den seneste uge	***7,9%	***21,7%	***70,4%
Har prøvet at føle behov for at kontrollere kalorieindtag	***4,3%	***15,5%	***80,2%
Har følt behov for at kontrollere kalorieindtag indenfor seneste uge	**5,8%	**17,2%	**77,0%
Har prøvet at kaste op med vilje	***4,4%	***22,0%	***73,6%
Har kastet op med vilje i løbet af den seneste uge	***21,3%	***34,1%	***44,6%
Har prøvet at sulte sig selv	***11,2%	***24,3%	***64,5%
Har sultet sig selv indenfor den seneste uge	***24,3%	***11,8%	***63,9%
Har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge	***4,2%	***14,8%	***81,0%
Har spist uhæmmet meget i løbet af den seneste uge	***8,3%	***15,7%	***76,0%
Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001			

Spørgsmålene om spiserelateret adfærd har vi endnu engang opdelt på tid. Og her kan vi se, at tidsaspektet især er vigtigt for de unge, der har sultet sig selv, og unge, der har kastet op med vilje. Hele 24,3 pct. af de unge, der angiver at have sultet sig indenfor den seneste uge, betegner således deres liv lige nu som dårligt eller meget dårligt. Dette tal er ikke bare over dobbelt så stort som nogensinde-tallet, det er næsten otte gange så stort som tallet for alle de unge i undersøgelsen.

Tallet for de unge, der har kastet op med vilje indenfor den seneste uge – 21,3 pct. – er næsten syv gange så stort som tallet for alle de unge i undersøgelsen. Da tallet er næsten fem gange så stort som nogensinde-tallet, kan vi imidlertid konstatere en endnu større aktualitetseffekt af det at have kastet op med vilje end af det at have sultet sig selv.

De øvrige spiserelaterede adfærdsformers sammenhæng med de unges negative oplevelse af livet nu og her, forstærkes også af aktualiteten – men slet ikke i samme omfang som det at have sultet sig eller kastet op med vilje. Her er det virkelig afgørende, om handlingerne har fundet sted nogensinde eller indenfor den seneste uge.

I tabel 15 sætter vi fokus på selvtillid. Vi kan se, at 6 pct. af alle de unge i undersøgelsen angiver, at de har lav eller meget lav selvtillid. Det samme gælder imidlertid for hele 24,2 pct. af de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med kroppen, 20,1 pct. af de unge, der har fået en kosmetisk operation, 19,6 pct. af de unge, der har sultet sig selv og 15,4 pct. af de unge, der har prøvet at kaste op med vilje. Derefter følger de unge, der har følt skyld over at spise (13,2 pct.), der har taget anabolske steroider (12,2 pct.), og endelig de unge, der ofte tænker på deres vægt (10,3 pct.).

Tabel 15: Sammenhæng mellem unges selvtillid og deres forhold til krop og ydre			
	Hvordan er din selvtillid?		
	Lav eller meget lav	Hverken høj eller lav	Høj eller meget høj
Alle unge	6,0%	20,6%	73,4%
Utilfreds/meget utilfreds med kroppen	***24,2%	***32,7%	***43,1%
Oplever det som et stort pres at gå i det rigtige tøj	6,1%	19,8%	74,1%
Tænker ofte på egen vægt	***10,3%	***25,1%	***64,6%
Har fået en kosmetisk operation	***20,1%	***17,0%	***62,9%
Har overvejet at få en kosmetisk operation	***10,0%	***23,6%	***66,4%
Har taget anabolske steroider	***12,2%	***4,9%	***82,9%
Har på et tidspunkt været på slankekur	***8,8%	***24,8%	***66,4%
Har været på slankekur i løbet af den seneste uge	***12,8%	***23,1%	***64,1%
Har prøvet at føle skyld over at spise	***13,2%	***25,3%	***61,5%
Har følt skyld over at spise i løbet af den seneste uge	***15,3%	***26,7%	***58,0%
Har prøvet at føle behov for at kontrollere kalorieindtag	***7,7%	***21,8%	***70,5%
Har følt behov for at kontrollere kalorieindtag i løbet af den seneste uge	***12,4%	***20,7%	***66,9%
Har prøvet at kaste op med vilje	***15,4%	***25,9%	***58,7%
Har kastet op med vilje i løbet af den seneste uge	***51,7%	***27,2%	***21,1%
Har prøvet at sulte sig selv	***19,6%	***25,1%	***55,3%
Har sultet sig selv indenfor den seneste uge	***25,5%	***22,3%	***52,2%
Har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge	**7,2%	**21,7%	**71,1%
Har spist uhæmmet meget i løbet af den seneste uge	***11,8%	***20,7%	***67,6%

Chi square test : * p < 0,05 ** p < 0,01 *** p < 0,001

Også her ser vi, at sammenhængen mellem lav selvtillid og det at have sultet sig selv og have kastet op med vilje, der i forvejen er ganske stærk, påvirkes voldsomt af aktualitet. Endnu engang er sammenhængen dog stærkest blandt de unge, der har kastet op med vilje. Faktisk er andelen af unge med lav eller meget lav selvtillid større blandt de unge, der har kastet op indenfor den seneste uge (51,7), end blandt de unge, der har sultet sig indenfor den seneste uge (25,5 pct.), selvom det modsatte gjorde sig gældende for nogensinde-tallene.

6,9 pct. af alle de unge i undersøgelsen angiver, at de er mindre populære end andre unge på deres egen alder. Tallet er, som det fremgår af tabel 16, imidlertid mere end dobbelt så stort blandt de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med kroppen (15,6 pct.), hvilket endnu engang fremtræder som stærkest forbundet med mistrivsel-indikatorerne, når aktualitet ikke tages i betragtning.

Også her ses en forstærket sammenhæng med det at have sultet sig selv og det at have kastet op indenfor den seneste uge, om end den slet ikke matcher den stærkere sammenhæng til det at have et dårligt liv eller lav selvtillid. Til gengæld ser vi her, at det at have

kastet op indenfor den seneste uge også har en positiv sammenhæng med trivlsen. Mens 15,8 pct. af de unge, der har prøvet at kaste op nogensinde, angiver, at de er mere populære end andre unge på deres egen alder, gælder det for hele 36,8 pct. af de unge, der har prøvet at kaste op indenfor den seneste uge.

Tabel 16: Sammenhæng mellem unges vurdering af egen popularitet og deres krop og ydre

	Hvor populær er du i forhold til andre unge på din egen alder?		
	Mindre populær	Lige så populær	Mere populær
Alle unge	6,9%	78,8%	14,3%
Utilfreds/meget utilfreds med kroppen	***15,6%	***75,2%	***9,2%
Oplever det som et stort pres at gå i det rigtige tøj	***4,3%	***74,0%	***21,7%
Tænker ofte på egen vægt	***9,5%	***75,7%	***14,9%
Har fået en kosmetisk operation	7,5%	69,8%	22,6%
Har overvejet at få en kosmetisk operation	8,3%	76,9%	14,8%
Har taget anabolske steroider	**7,5%	**65,0%	**27,5%
Har på et tidspunkt været på slankekur	6,9%	79,1%	14,0%
Har været på slankekur i løbet af den seneste uge	8,0%	77,9%	14,1%
Har prøvet at føle skyld over at spise	**9,5%	**75,8%	**14,7%
Har følt skyld over at spise i løbet af den seneste uge	9,6%	74,8%	15,6%
Har på et tidspunkt følt behov for at kontrollere kalorieindtag	7,2%	80,7%	12,2%
Har følt behov for at kontrollere kalorieindtag i løbet af den seneste uge	6,5%	80,8%	12,7%
Har prøvet at kaste op med vilje	7,4%	76,8%	15,8%
Har kastet op med vilje i løbet af den seneste uge	**15,8%	**47,4%	**36,8%
Har prøvet at sulte sig selv	***12,8%	***73,0%	***14,1%
Har sultet sig selv indenfor den seneste uge	16,7%	70,0%	13,3%
Har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge	7,8%	78,0%	14,2%
Har spist uhæmmet meget i løbet af den seneste uge	8,7%	72,3%	19,1%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Så det at have kastet op med vilje er altså ikke bare forbundet med følelsen af at være upopulær – også med følelsen af popularitet. En sådan dobbeltsammenhæng forekommer ligeledes i svag grad hos unge, der har fået en kosmetisk operation, og blandt unge, der har prøvet at tage anabolske steroider.

I tabel 17 zoomer vi ind på problemer, der gør det svært at klare dagligdagen. Her ser vi, at 8,8 pct. af alle de unge i undersøgelsen angiver, at de ofte eller altid har sådanne problemer. Andelen er imidlertid mere end dobbelt så stor blandt de unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med kroppen (21,6 pct.). Det samme er tilfældet blandt de unge, der har prøvet at sulte sig selv (20,3 pct.). Lidt under halvdelen af de unge, der har fået en kosmetisk operation, angiver, at de ofte eller altid har problemer, der gør det svært for dem at klare dagligdagen. Derefter følger de unge, der har prøvet at kaste op med vilje (17,7 pct.), overvejet at få en kosmetisk operation (15,9 pct.), følt skyld over at spise (15,5 pct.), og de unge, der har taget anabolske steroider (14,6 pct.).

Også her ses en generel negativ sammenhæng med aktualitet – igen dog først og fremmest hos de unge, der har prøvet at sulte sig selv og kaste op med vilje indenfor den

seneste uge. 40 pct. af de unge, der har sultet sig selv indenfor den seneste uge, angiver således, at de ofte eller altid har problemer, der gør det svært for dem at klare dagligdagen. Dette tal er næsten dobbelt så stort som nogensinde-tallet. 31,7 pct. af de unge, der har kastet op med vilje indenfor den seneste uge, svarer ligeledes, at de ofte eller altid har problemer, der gør det svært for dem at klare dagligdagen. Et tal, der er cirka halvanden gange så stort som nogensinde-tallet.

Tabel 17: Sammenhæng mellem unges oplevelse af at have problemer, der det svært at klare hverdagen og deres krop og ydre			
	Hvor ofte har du problemer, der gør det svært at klare hverdagen?		
	Sjældent eller aldrig	Hverken sjældent eller ofte	Ofte eller altid
Alle unge	78,6%	12,7%	8,8%
Utilfreds/meget utilfreds med kroppen	***58,4%	***20,0%	***21,6%
Oplever det som et stort pres at gå i det rigtige tøj	*74,3%	*14,5%	*11,2%
Tænker ofte på egen vægt	***72,6%	***15,2%	***12,2%
Har fået en kosmetisk operation	***58,5%	***23,0%	***18,6%
Har overvejet at få en kosmetisk operation	***70,7%	**13,5%	***15,9%
Har taget anabolske steroider	73,2%	12,2%	14,6%
Har på et tidspunkt været på slankekur	***74,1%	***15,1%	***10,9%
Har været på slankekur i løbet af den seneste uge	***66,7%	***17,3%	***16,0%
Har prøvet at føle skyld over at spise	***67,8%	***16,7%	***15,5%
Har følt skyld over at spise i løbet af den seneste uge	***59,6%	***19,5%	***20,9%
Har på et tidspunkt følt behov for at kontrollere kalorieindtag	**75,1%	**14,1%	**10,7%
Har følt behov for at kontrollere kalorieindtag i løbet af den seneste uge	***67,7%	***17,9%	***14,4%
Har prøvet at kaste op med vilje	***57,8%	***24,5%	***17,7%
Har kastet op med vilje i løbet af den seneste uge	***41,0%	***27,4%	***31,7%
Har prøvet at sulte sig selv	***57,9%	***21,6%	***20,6%
Har sultet sig selv indenfor den seneste uge	***40,2%	***19,5%	***40,3%
Har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge	***74,5%	***13,3%	***12,2%
Har spist uhæmmet meget i løbet af den seneste uge	***71,1%	***9,7%	***19,1%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Går vi bag om tallene i de fire tabeller, viser der sig nogle interessante kønsforskelle. De fleste af de unges måder at forholde sig til krop og ydre på, som vi har listet i tabellerne, ser i højere grad ud til at koble sig med unge kvinders negative oplevelse af sig selv og deres liv end med unge mænds. Mens det at have prøvet at være på slankekur, at tælle kalorier, og at have prøvet at spise uhæmmet meget således ser ud til at virke negativt ind på alle fire indfaldsvinkler til oplevelsen af sig selv og deres liv hos de unge kvinder, har de så godt som ingen betydning hos de unge mænd.

Kønsopdeler vi tallene for kropslig utilfredshed, der ovenfor ikke mindst har vist sig at hænge sammen med en øget oplevelse af lav selvtillid, af at være mindre populær end andre jævnaldrende samt oplevelsen af ofte eller altid at have problemer, sker der noget tilsvarende. Godt nok synes det at være utilfreds med sin krop i samme omfang at være forbundet med lav selvtillid hos både mænd og kvinder. Til gengæld slår utilfredshed med kroppen i langt højere grad over i en oplevelse af at være mindre populær end jævnaldrende samt ofte at have problemer hos de unge kvinder end hos de unge mænd i undersøgelsen.

Det at have prøvet eller at have overvejet at prøve anabolske steroider virker entydigt ind på alle fire indfaldsveje til de unge kvinders oplevelse af sig selv og deres liv. Nok forekommer der en negativ sammenhæng hos de unge mænd, hvis vi alene ser på oplevelsen af at have et dårligt eller meget dårligt liv lige nu, men sammenhængen er klart svagere end hos de unge kvinder. Til gengæld har det ingen indvirkning på de unge mænds oplevelse af at have problemer, der gør det svært at klare dagligdagen. Og det at have overvejet at tage doping ser ligefrem ud til at få de unge mænd til at vurdere deres selvtillid højere end de unge mænd, der ikke har gjort sig sådanne overvejelser.

En undtagelse gælder i forhold til det at have fået eller overveje at få en kosmetisk operation, der i højere grad er forbundet med oplevelsen af at have et dårligt liv, problemer og lav selvtillid hos de unge mænd end hos de unge kvinder. Kvinder, der alene har overvejet at få en kosmetisk operation, har derimod ikke lavere selvtillid end andre kvinder, det gælder kun de kvinder, der rent faktisk har fået en kosmetisk operation.

To spiserrelaterede adfærdsformer – det at føle skyld over at spise og det at kaste op – er i lige høj grad forbundet med mistrivsel hos de unge kvinder og de unge mænd.

Kønseffekterne er således komplekse og umiddelbart svære at tolke. På den ene side ser det ud til, at nogle adfærdsformers grad af normalitet hos et køn er med til at minimere kønnets tilbøjelighed til negative vurderinger af sig selv og sit liv. Det gælder fx i forhold til kosmetiske operationer, hvor den negative vurdering hos de unge mænd er større end hos de unge kvinder, der i højere grad benytter sig af kosmetiske operationer end mænd. Man kan måske her tale om, at jo længere væk fra normalen en adfærd er, desto mere præges den af en marginaliseringsproblematik, der forværrer dens konsekvenser. På den anden side ser det også ud til, at normaliseringen af andre typer adfærd i en vis forstand udgør et pejlemærke for deres vigtighed, hvorved implikationerne af dem øges, som vi fx kan konstatere i forhold til slankeadfærd, kalorietælling osv., der har færre implikationer for de unge mænd end for de unge kvinder, der ikke blot oftere praktiserer disse adfærdsformer end de unge mænd, men for hvem de altså også i højere grad synes at være forbundet med vigtighed og konsekvenser.

